

Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΣΤΙΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΜΕΘΟΡΙΟΥ

Πάκος Γεώργιος, Οπλίτης Ψυχολόγος, 88 ΣΔΙ

Στην εισήγηση αυτή θα αναφερθώ στο ρόλο και την δράση των ομάδων ψυχοκοινωνικής μέριμνας. Οι παρατηρήσεις και τα συμπεράσματα που κατατίθενται αντλούνται από την έως τώρα υπηρεσία μου στην 88 ΣΔΙ και συγκεκριμένα στο 88 ΤΥΓ.

Η λειτουργία του θεσμού Ψυχοκοινωνικής Μέριμνας εντάσσεται στο πλαίσιο άσκησης μιας προληπτικής κοινωνικής πολιτικής στο Στρατό Ξηράς που αποβλέπει στον εντοπισμό, τη διερεύνηση και άμβλυση των γενικών και ειδικών προβλημάτων που απασχολούν τους στρατευμένους κατά τη διάρκεια της θητείας τους. Ως γενικά προβλήματα μπορούμε να ορίσουμε τα προβλήματα εκείνα που αναφέρονται στους όρους διαβίωσης και στις σχέσεις των στρατιωτών μιας μονάδας, ενώ ως ειδικά προβλήματα ορίζουμε τα προβλήματα εκείνα τα οποία φέρει ο στρατιώτης από την πολιτική του ζωή (π.χ. οικονομικά, ψυχολογικά) και δρουν ανασταλτικά στην προσαρμογή του στο στρατιωτικό περιβάλλον.

Τα κύρια μεθοδολογικά εργαλεία των ομάδων ψυχοκοινωνικής μέριμνας που βοηθούν σε αυτή την διερεύνηση είναι: (διαφ. 1)

1. Η ατομική συνέντευξη που αποτελεί το κύριο μέσο εργασίας των ομάδων ψυχοκοινωνικής μέριμνας. Με αυτήν επιχειρείται η εξακρίβωση στοιχείων που αφορούν την προσωπικότητα του κάθε οπλίτη, το βαθμό προσαρμογής του στη μονάδα, τα πιθανά κοινωνικοοικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει καθώς και κατά πόσο συμβάλει και προσφέρει στο σύνολο.
2. Η ομαδική συνέντευξη που λαμβάνει χώρα στις περιπτώσεις που οι ομάδες ψυχοκοινωνικής μέριμνας επισκέπτονται μικρούς σχηματισμούς μάχης, όπως φυλάκια, καθώς και στους χώρους συνάντησης των οπλιτών, όπως η βιβλιοθήκη και το ΚΨΜ. Μέσα από τις ομαδικές συνεντεύξεις σκιαγραφείται η ιδιαίτερη σύνθεση ομάδων

και υπο-ομάδων οπλιτών, οι σχέσεις εξουσίας, οι πιθανές συγκρούσεις μέσα σε αυτές τις ομάδες, οι σχέσεις με τη διοίκηση και ο καταμερισμός των ρόλων μεταξύ των μελών της. Το μεγαλύτερο όφελος αυτής της διαδικασίας έγκειται στην εξαγωγή πολύτιμων συμπερασμάτων για το βαθμό συνοχής των ομάδων, την αίσθηση ασφάλειας που παρέχει στα μέλη της, την αντοχή της σε πιεστικές καταστάσεις και στην αποφόρτιση της όποιας πίεσης και δυσαρέσκειας ενυπάρχει σε μια μονάδα παραμεθορίου.

3. Η μέθοδος της παρατήρησης μέσω της οποίας μας δίνεται η δυνατότητα να κατανοήσουμε σε βάθος μια μονάδα, να διαπιστώσουμε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της, να δούμε τον τρόπο ένταξης των νέων οπλιτών. Επιπλέον μπορούμε να αντλήσουμε πάρα πολλά στοιχεία έτσι ώστε να μπορούμε να συστήνουμε λύσεις, να βοηθήσουμε διάφορους οπλίτες να αντεπεξέλθουν στα προβλήματα τους.

Τα αποτελέσματα της λειτουργίας των ομάδων ψυχοκοινωνικής μέριμνας στους σχηματισμούς μάχης και στις μονάδες της παραμεθορίου μπορούν να συνοψιστούν στα παρακάτω :

1. βοηθούν στην εύρυθμη προσαρμογή των στρατευμένων στο τρόπο λειτουργίας κάθε μονάδας ξεχωριστά
2. λειτουργούν συμβουλευτικά προς τις διοικήσεις, προσφέροντας λύσεις και γνώσεις για τον εντοπισμό των ποικίλων ψυχολογικών, κοινωνικοοικονομικών και ομαδικών προβλημάτων
3. ενημερώνουν τις διοικήσεις, τα στελέχη και τους οπλίτες, όπου και όποτε είναι δυνατό, μέσα από παρεμβάσεις, διαλέξεις και σεμινάρια για θέματα ψυχικής υγείας, για πρόληψη των ναρκωτικών, για τρόπους αντιμετώπισης ψυχοκοινωνικών προβλημάτων
4. συντελούν στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των στρατευμένων και του μόνιμου προσωπικού μέσα από τη καταγραφή των πραγματικών αναγκών τους
5. καλλιεργούν πνεύμα κοινής συνείδησης, δράσης και συνεργασίας μεταξύ οπλιτών και μόνιμου στρατιωτικού προσωπικού

6. έχουν πλέον καταφέρει να αναδείξουν την σημαντικότητα του θεσμού, που ενσωματώνεται μέσα στην στρατιωτική διαδικασία ως αναπόσπαστο κομμάτι της

Ωστόσο πρέπει να αναφέρουμε πως αρκετές φορές οι ομάδες ψυχοκοινωνικής μέριμνας αντιμετωπίζουν πολλά και διάφορα προβλήματα, που επηρεάζουν αρνητικά τον τρόπο λειτουργίας τους και κυρίως την αποτελεσματικότητά τους στο να προσφέρουν το σημαντικό έργο τους.

Τα προβλήματα αυτά ξεκινούν με το φαινόμενο της μη επαρκούς στελέχωσης των ομάδων από ειδικούς επιστήμονες με αποτέλεσμα, σε αρκετούς μεγάλους σχηματισμούς μάχης της παραμεθορίου, να υπάρχει δυσλειτουργία και να μην καλύπτεται πλήρως με βιοψυχοκοινωνική κάλυψη η δύναμη του σχηματισμού, παρά τις φιλότιμες προσπάθειες που καταβάλουν τα μέλη των ομάδων ψυχοκοινωνικής μέριμνας. Συνεπώς πρέπει να εφαρμοστεί ο θεσμός του στρατιωτικού ψυχολόγου που μπορεί να εξελιχθεί σε ένα σημαντικότατο μέσο εφαρμογής της ψυχοκοινωνικής μέριμνας.

Παρατηρείται, επίσης, ότι δεν υπάρχει ενημέρωση της πορείας κάθε οπλίτη που αντιμετωπίζει το όποιο πρόβλημα, από το κέντρο που παρουσιάζεται μέχρι την ημέρα που θα παρουσιαστεί στη μονάδα του. Αυτό είναι ένα πάρα πολύ σημαντικό πρόβλημα διότι προκαλεί περαιτέρω προβλήματα σε μια μονάδα, ιδιαίτερα όταν αυτή αντιμετωπίζει λειψανδρία, πράγμα που δυσχεραίνει σε μεγάλο βαθμό την αποτελεσματικότητά της. Καλό είναι, λοιπόν, να υπάρξει μια διασύνδεση και ροή πληροφοριών από τα κέντρα κατάταξης, στις μονάδες παραμεθορίου και στις μονάδες δεύτερης τοποθέτησης.

Κλείνοντας θα ήθελα να αναφερθώ σε μια άλλη παράμετρο που έχει ύψιστη σημασία για την ψυχική υγιεινή, την πρόληψη.

Είναι γεγονός πως η πρόληψη βοηθά σημαντικά στην αντιμετώπιση πολλών προβλημάτων γιατί μας δίνει την δυνατότητα να κατανοήσουμε την αιτία και τους παράγοντες που προκαλούν μια παθογόνα κατάσταση με αποτέλεσμα την ευκολότερη αντιμετώπισή του. Πράγματι, μια πολιτική πρόληψης ψυχικών νοσημάτων στο στρατό είναι κάτι δύσκολο όχι όμως αδύνατο.

Θεωρούμε ότι η πρόληψη στα πλαίσια του Στρατού μπορεί να γίνει σε 3 επίπεδα :

1. στον εντοπισμό των ατόμων που έχουν προδιάθεση για ψυχική δυσλειτουργία και στη σωστή εκτίμηση κατά πόσο μπορούν να υπηρετήσουν ή ως τι κατηγορία μπορούν να υπηρετήσουν
2. στο σύνολο των χειρισμών που εμπλέκονται για την ψυχολογική στήριξη, οι οποίοι οφείλουν να είναι άμεσοι και αποτελεσματικοί
3. στη βελτίωση των συνθηκών και των περιβαλλοντολογικών επιδράσεων που σχετίζονται με ένα άτομο, η οποία συντελεί στην αύξηση τόσο του ατόμου όσο και της μονάδας

Συμπερασματικά, λοιπόν, θα ήθελα να αναφέρω ότι ο θεσμός των ομάδων ψυχοκοινωνικής μέριμνας, διανύοντας αισίως τον έκτο χρόνο εισαγωγής του στον ΕΣ, έχει να επιδείξει ένα σημαντικό και ωφέλιμο έργο που έχει βοηθήσει σημαντικά στη διασφάλιση της ψυχικής υγείας του στρατιωτικού προσωπικού συντελώντας σε ένα εύρωστο και αποτελεσματικό Στρατό που στόχο έχει τη διαφύλαξη της εδαφικής ακεραιότητας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων της χώρας.